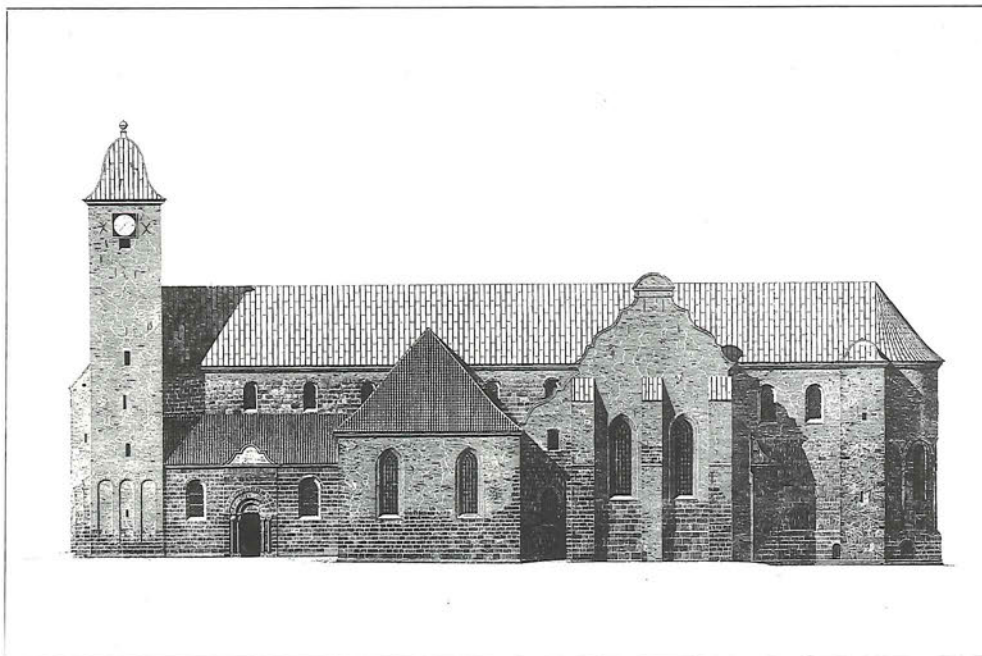

SOGNEGÅRD VED VIBORG DOMKIRKE

SKITSEFORSLAG MARTS 1989

Den tidligere Viborg Domkirke, nedrevet 1863. (H. Storck: Jydske Granitkirker.)

Viborg 1858. Bebyggelser tæt omkring Domkirken (J.P. Trap: Danmark. 1. udg.)

ET HISTORISK STED

Domkirken ligger på en slags ryg, der udgår fra pladsen og falder til siderne mod syd og nord.

I historiens løb er der sket mange bygningsmæssige forandringer rundt om kirken. Husene i Domkirkeområdet er både "kommet og gået". Fra middelalderen og op til vor egen tid har der ligget huse tæt omkring kirken mod NØ og SØ, men alle er desværre væk.

Domkirken selv er også "kommet og gået". Den nuværende kirke, kun 120 år gammel, er en usikker rekonstruktion, opført efter den beklagelige nedrivning af den gamle, historisk spændende kirke. Kun kælderkrypten blev bevaret.

PLADSERNE

Området mellem Sct.Mogensgade i vest, Gråbrødrestr. i nord, bispeboligen i øst, og Domkirkestr. i syd, indeholder 4-5 selvstændige byrum eller pladser. Men på grund af områdets diffuse karakter, dets store højdeforskelle og bakkede partier, misforholdet mellem proportionerne i bygningerne omkring Stænderpladsen og husene ved Sct.Mogensgade, får man et uharmonisk og uoverskueligt indtryk af stedet. Området både flyder sammen og falder fra hinanden.

Ved at adskille pladserne fra hinanden med bygninger, kunne der opnås arkitektonisk ro og harmoni på hver enkelt plads.

Står man på Domkirkepladsen foran Latin-skolen og kigger mod øst, mod kirkens front, ser man til højre åbningen mod Domkirkestræde mellem sydtårnet og Det Gamle Rådhus, en åbning, der er ret stor, men acceptabel.

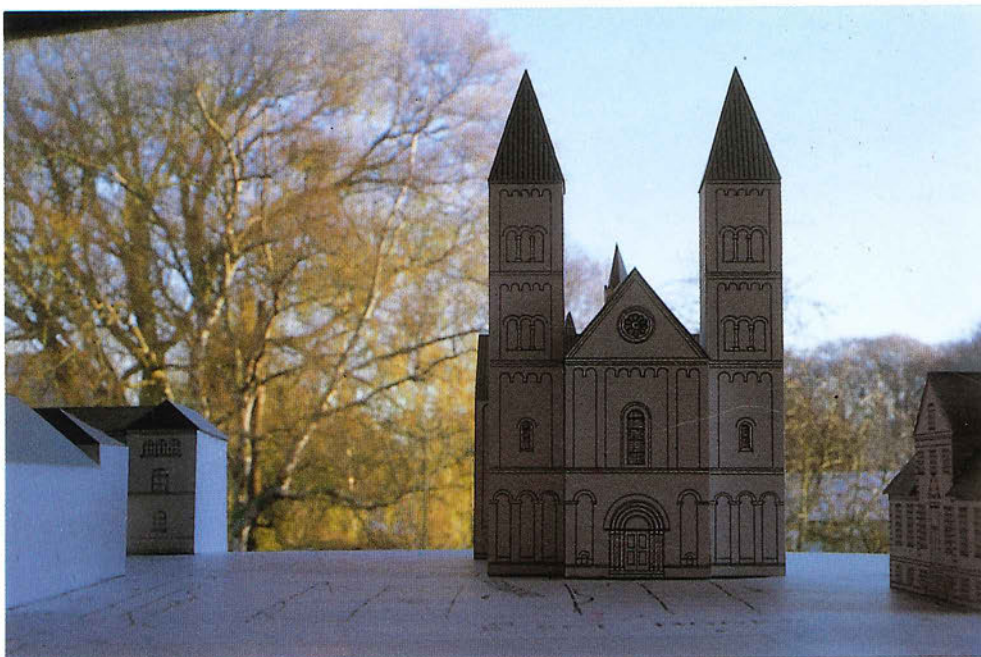
Ser man til venstre for kirken, har man her en uheldig stor åbning, der fører blikket bort til et miljø og bygninger, der er Domkirkepladsen uvedkommende. De fjerne og de nære bygninger er ude af proportion med hinanden. Man ser de voluminøse, røde huse, det forsænkede Rådhus og Vestre Landsret. Det forstyrrer den stærke oplevelse, det ville være at se kirken og pladsen integreret og styrkende hinanden.

For at forbedre forholdene bør disse to miljøer adskilles. Et "Byens Hus" i Domkirkepladsens nordkant, langs Margretheplassen, er ikke tilstrækkeligt. Der vil stadig være en alt for stor åbning mod øst.

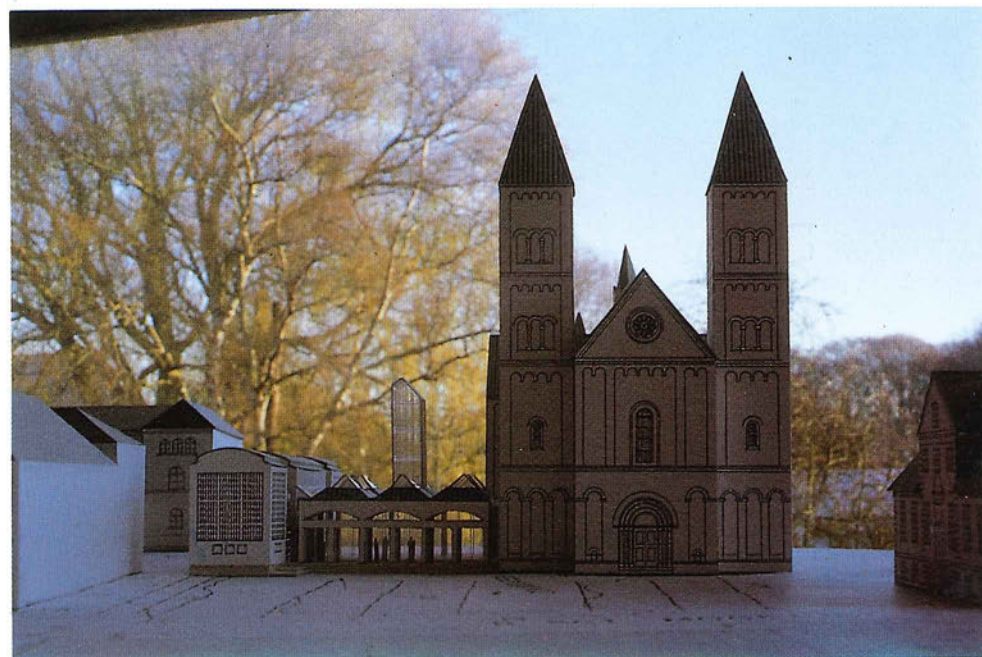
Her vil sognegårdens kolonnade og den lille fremskudte bygning, som ses på plan og modelfotos, lukke af. Samtidig opnås en proportionsmæssig styrkelse af kirkens front og samspil med de lavere bygninger omkring kirkepladsen.

Man kan i dag stadig opleve en ganske smuk ankomst til Domkirkepladsen, når man kommer fra syd-øst, stigende op ad Domkirkestræde med de små beboelseshuse. En tilsvarende adgang kan skabes fra nordøst langs den lave sognegård.

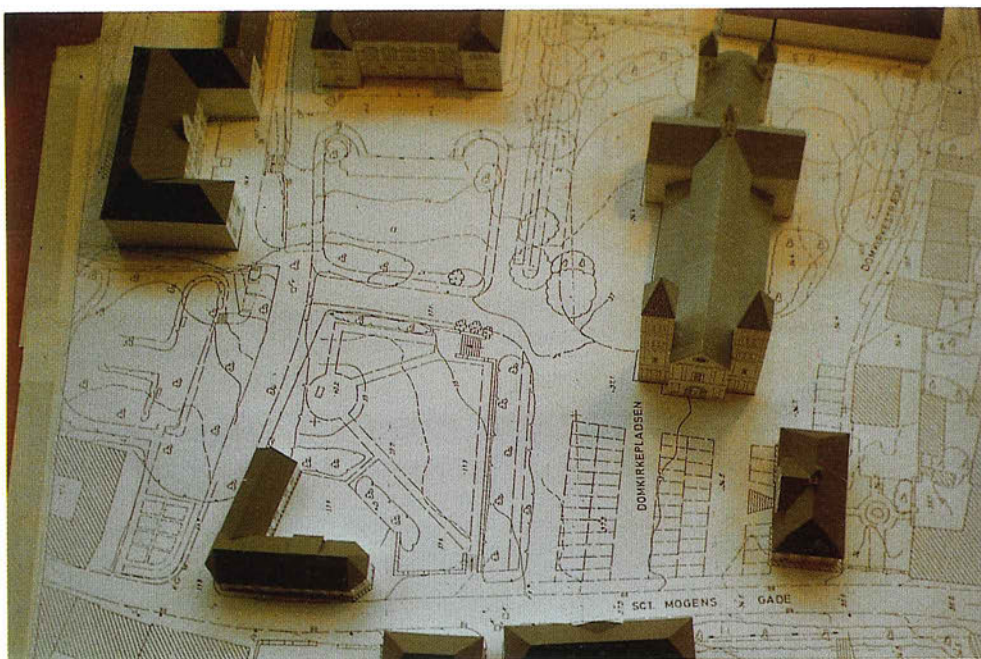
Sognegårdens betydning for en ordning og forbedring af Domkirkepladsen er således meget stor og vigtig.

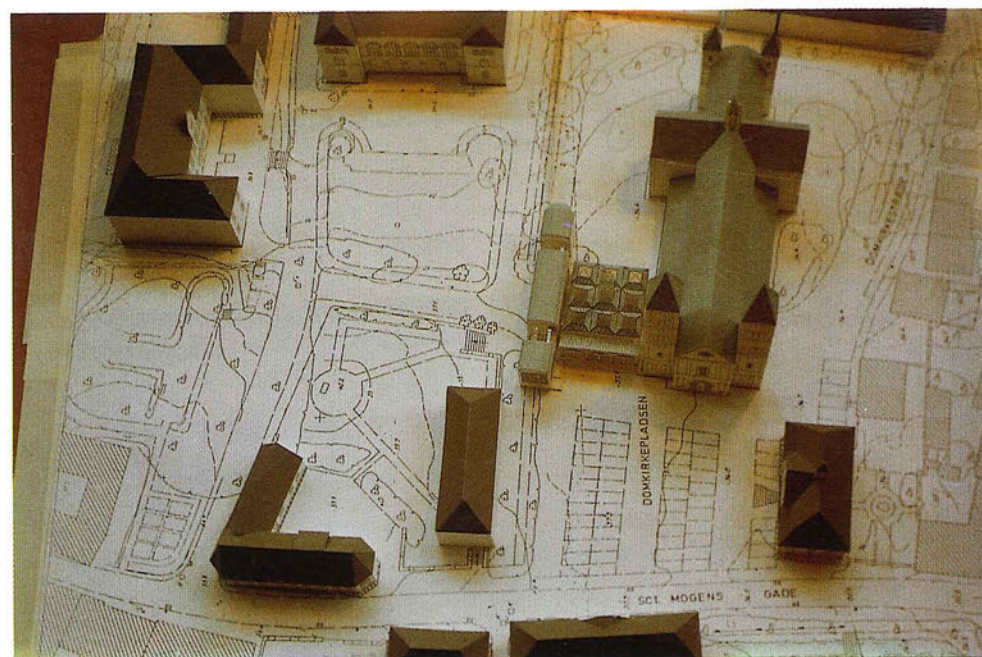
Den uheldige store åbning til venstre for kirkens vestfront.

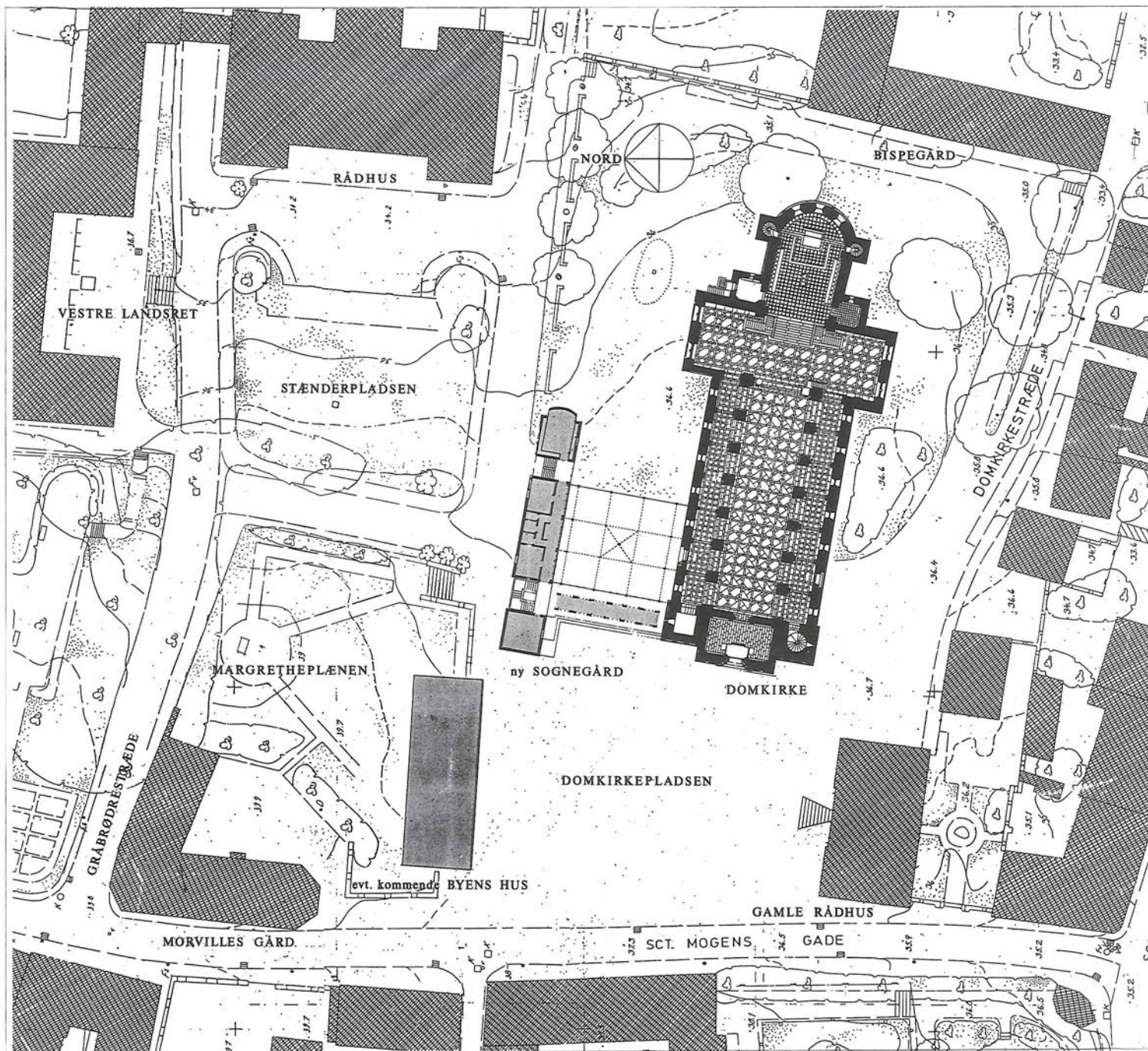
Sognegården lukker den store åbning.

Det store Domkirkeområde både flyder sammen og falder fra hinanden.

Domkirkepladsen og de andre pladser kan strammes op ved bebyggelse.

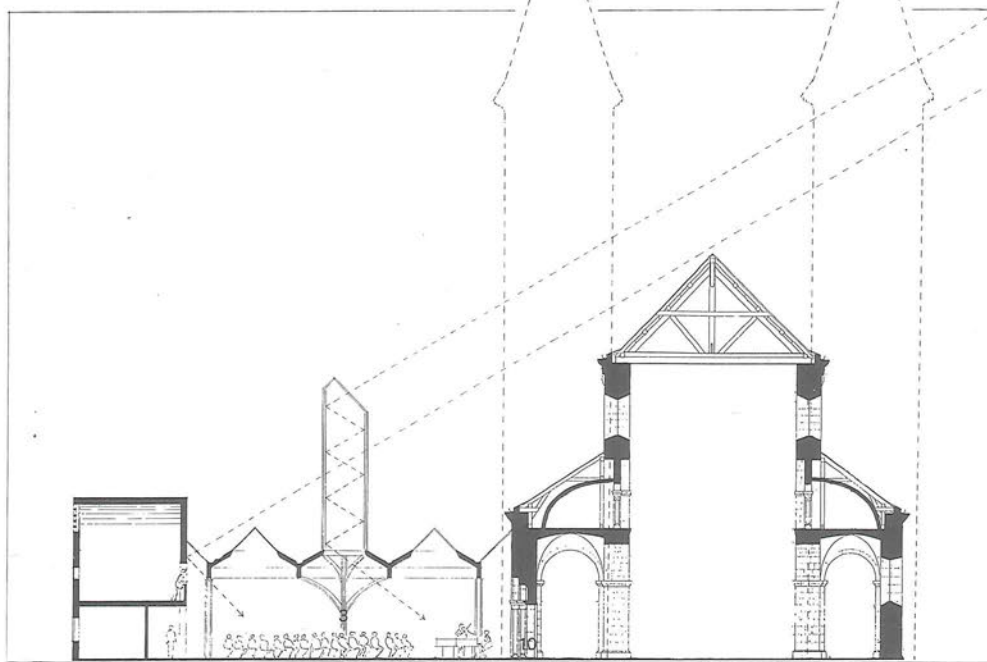
Situationsplan 1:850

PROJEKTET

Sognehuset tænkes bygget nord for Domkirken og består af et 2-etagers langhus parallelt med kirken, samt en agora eller mødesal mellem dette og kirken. Foran agoraen en kolonnade, som danner en visuel tilknytning mellem kirkens nordre tårn og sognegården, og med sit overdækkede areal fungerer, som en beskyttelse af indgangsarealet og det lille trappelanlæg. Da sognegården udnytter et surt og skygget areal, er bygningen udformet således, at den øverste del af langhusets sydfacade i størstedelen af året vil fange sollys, der kommer hen over Domkirkens tag, og gennem en langsgående glasspalte reflektere det videre ned i interiøret.

Bygningen er proportioneret over Domkirkens modul, og med inspiration fra den historiske kirkes stilformer (buer) og materialer (blytag), hvilket giver den en vis ro og slægtskab med kirken. Langhuset er opdelt i tre bygningsafsnit, adskilt af to glasoverdækkede trapperum, som gør den skyggede nordfacade venligere, idet sydsolen vil skinne igennem disse trapperum og gøre kirkens store dystre nordside mere mild.

Sognegårdens tilbygning til kirkens nordfacade skaber direkte forbindelse til kirken gennem den i dag helt ubenyttede kvindedør i kirkens nordvæg. Kirke og sognegård kan fungere direkte sammen ved arrangementer. For kirkens personale er det også væsentligt at have arbejdspladsen under samme tag.

Snit 1:400

Agoraen er velbeliggende og velegnet til arrangementer i relation til byens musik- og kunstvirksomhed, til koncerter, foredrag, udstillinger m.m. Den kan opdeles til mindre konfirmandlokaler. I langhuset findes kordegnkontor, to mindre mødelokaler, kontorer til to præster og kirkebetjeningen, et mødekøkken, rum til kopiering, og i kælderens depot, toiletter og garderobe. Det bebyggede areal er 490 m².

Langhuset er opført af tegl med blytækkede tage. Facaderne tænkes givet et vist slægtskab med kirkens mure ved anvendelse af natursten eller vandskuring i beslægtede farveområder.

Agoraen er en søjle/drager konstruktion, overdækket med blyklædte pyramider med ovenlys. Sammenbygningen udføres

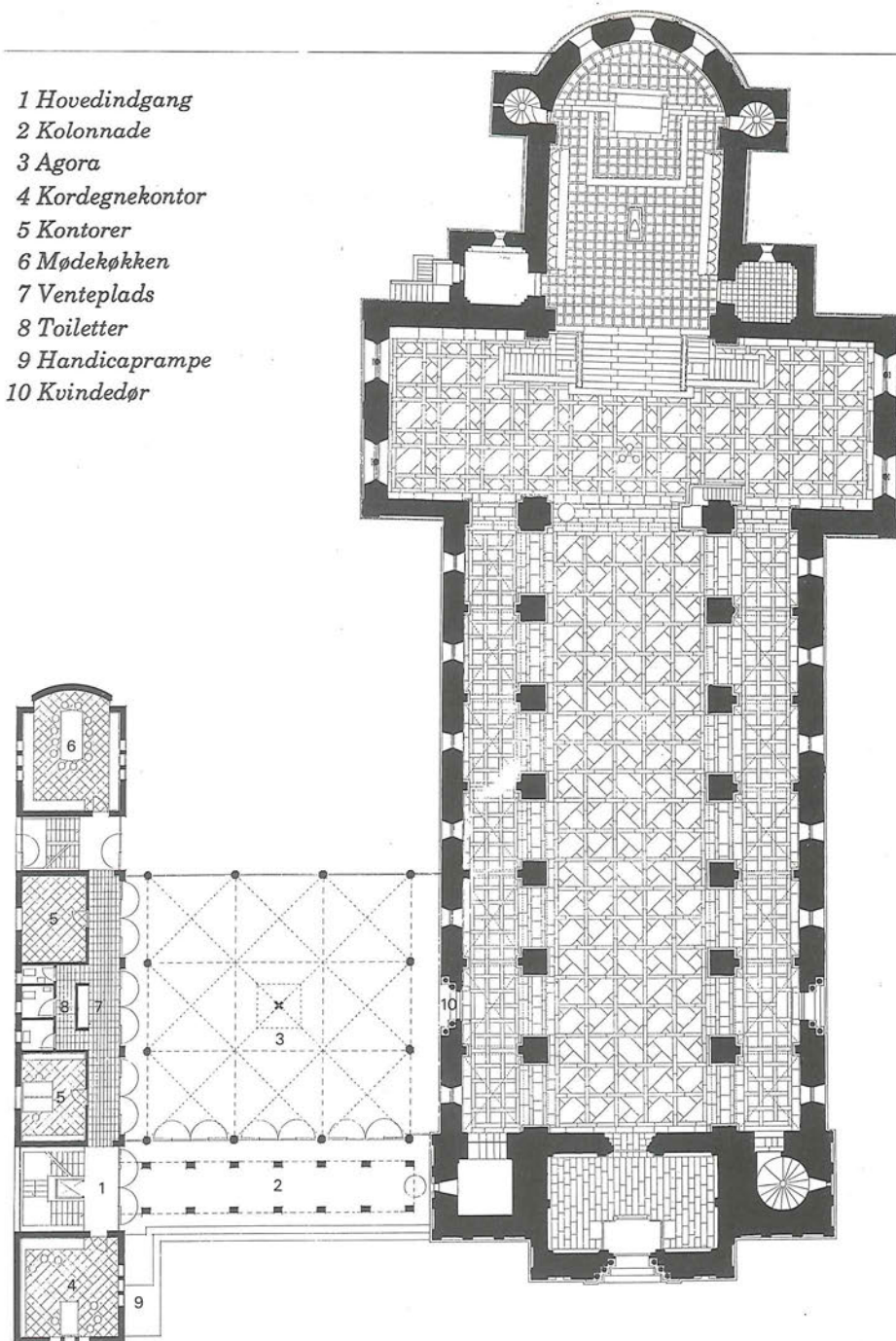
meget nænsomt og uden indgreb i kirkens murværk, med et smalt skråt glas-tag, der læner sig op ad murværket. En simpel fugning udfylder mellemrummet mellem stålramme og kvadersten.

Fra arkæologisk side er det oplyst, at der på området mellem Domkirkepladsen og nordre korsarm ikke er noget af arkæologisk betydning, kun skeletter fra tidligere begravelser.

Iøvrigt vil sognegårdens gulve i agoraen kunne lægges i sand og uden at man trænger ned i lagene underneden, bortset fra søjlefundamenterne.

Projektet er et foreløbigt skitseprojekt, der ved en nærmere bearbejning kan undergå ændringer.

- 1 Hovedindgang
- 2 Kolonnade
- 3 Agora
- 4 Kordegnkontor
- 5 Kontorer
- 6 Mødekøkken
- 7 Venteplads
- 8 Toiletter
- 9 Handicaprampe
- 10 Kvindedør

Plan 1:400

Eksempel på direkte sammenbygning med kirkens apsis ved en rundgang med glastag. Sct. Pauls Sognehus. Aarhus.

Eks. på transparent mur fra mødesal ud til offentlig plads. Trinitatis Sognehus.

Bygget tæt op til kirken vil sognegården være med til at reducere Domkirkens solitære præg af ensomhed og urørlighed, reducere dens utilnærmelighed og noget stive præg, og gøre den mere menneskelig og nær. Til dette bidrager det liv og lys, der vil strømme ud, dels gennem de transparente murpartier mod nord, syd og vest i langhuset, dels fra agoraen gennem kolonnaden, når bygningen er i brug, ligesåvel som den trafik af mennesker, der bruger huset, vil give tiltrængt liv til den ellers noget døde Domkirkeplads.

Tabet af den gamle maleriske, arkitektonisk spændende og bygningshistorisk rige Domkirke beklages af alle. Den nuværende kirke står som et vidnesbyrd om daværende "kyndige" folks mening og indflydelse.

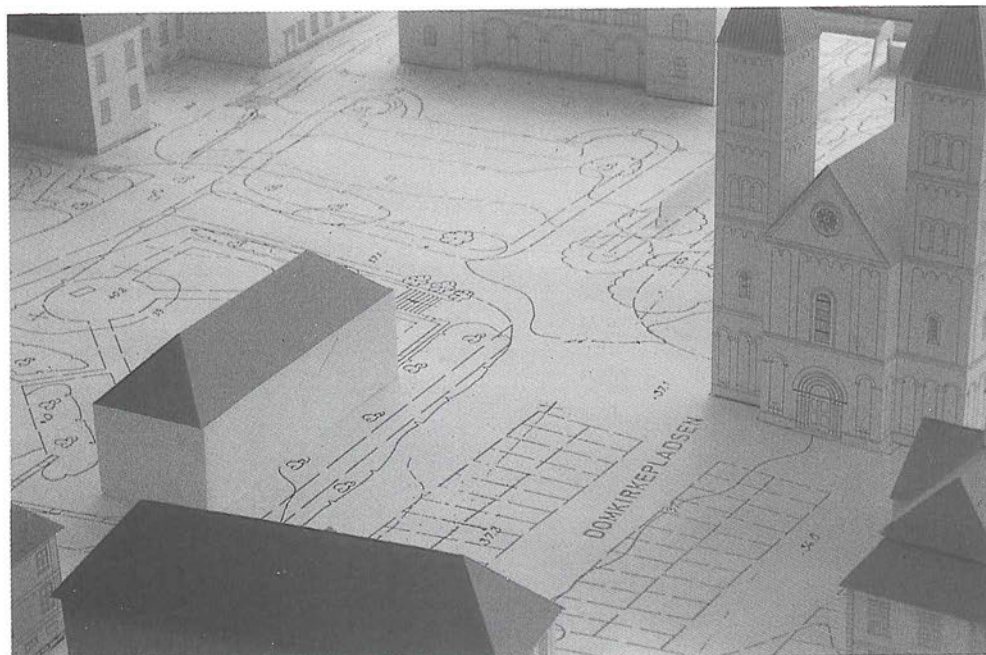
Det bedste man kan gøre, er atter at give kirken som andre kirker, mulighed for at leve et historisk liv ved at lade den indtræde i historiens livsløb, og atter lade den udvikle sig ved tilbygninger, når der er behov for det.

Sognegården placeret på dette sted, opfylder således flere gode formål. Den danner, sammen med kirkens vestfront en bymæssig hel væg i kirkepladsen og standser dermed - sammen med et nyt "byens hus" - synet til en rodet udsigt. Kirkepladsen vil blive en rigtig plads.

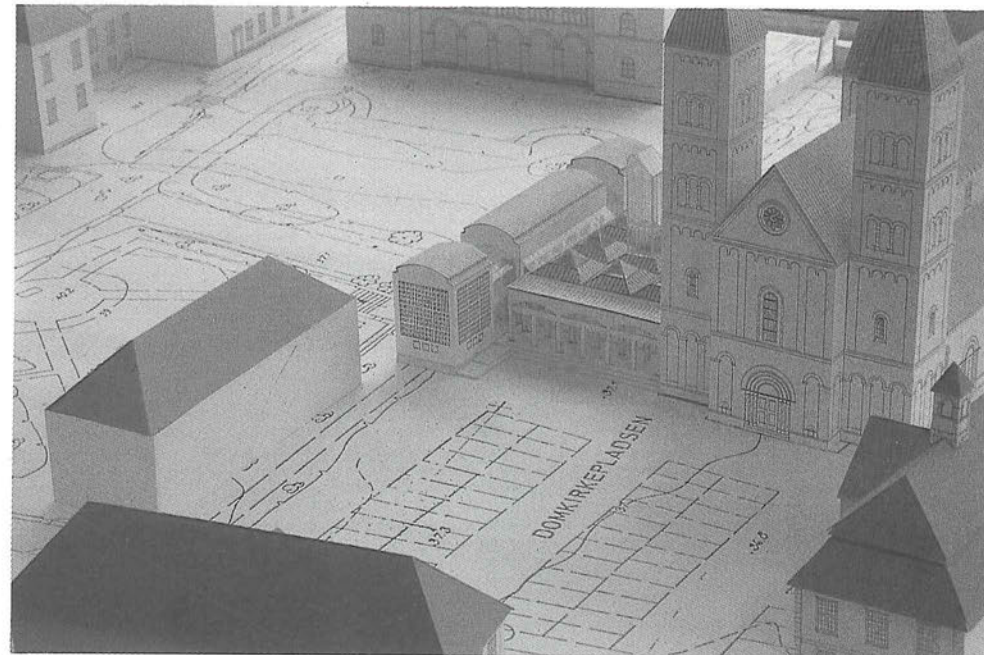
Og sognegården vil her få den bedst tænkelige funktion ved den nære kontakt med den kirke, som menigheden hører til og færdes i.

I dag er den nordlige del af Domkirkepladsen udefineret og diffus af mangel på bygningsmæssige afgrænsninger, hvorimod den sydlige del har store kvaliteter.

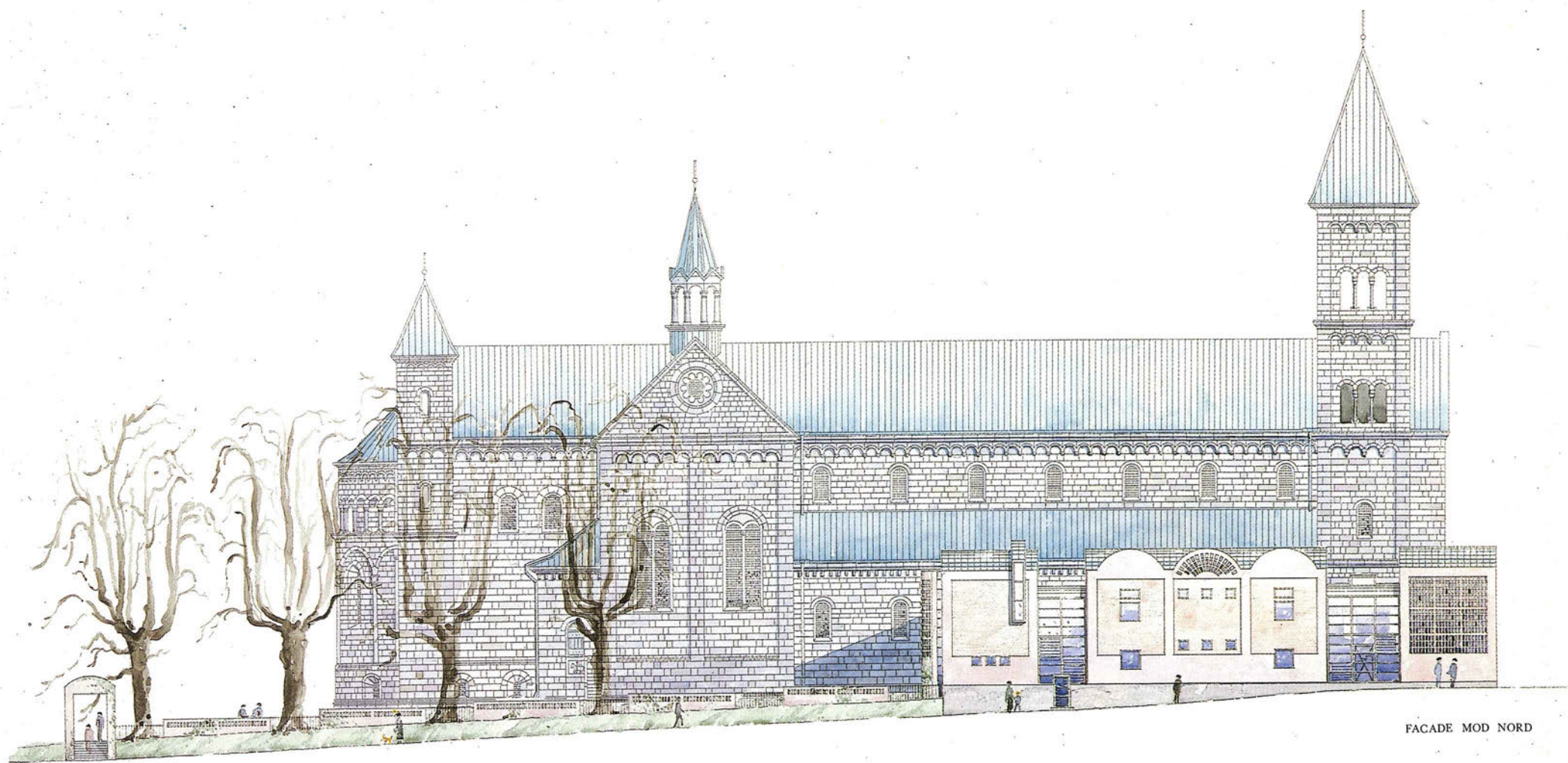
Et nyt hus i pladsens nordkant er en forbedring, men den store åbning i østsiden gør stadig pladsen utæt.

Sognegården afgrænser pladsen mod nordøst og skærmer for det diffuse baggrundsmiljø. Den tilfører pladsen et attraktivt og solfyldt sted.

BYGHERRE VIBORG DOMSOGNS MENIGHEDSRÅD

ARKITEKTER M.A.A. INGER OG JOHANNES EXNER

FACADE MOD NORD